

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

BESIGHEIDSTUDIES

2019

PUNTE: 300

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 15 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees die volgende instruksies aandagtig deur voordat die vrae beantwoord word.

1. Hierdie vraestel bestaan uit DRIE afdelings en dek al VIER hoofonderwerpe.
 AFDELING A: VERPLIGTEND
 AFDELING B: Bestaan uit VYF vrae
 Beantwoord enige DRIE van die vyf vrae in hierdie afdeling.
 AFDELING C: Bestaan uit VIER vrae
 Beantwoord enige TWEE van die vier vrae in hierdie afdeling.
2. Lees die instruksies vir elke vraag aandagtig deur en neem deeglik kennis van wat vereis word.
 Let wel dat SLEGS die eerste DRIE vrae in AFDELING B en die eerste TWEE vrae in AFDELING C nagesien sal word.
3. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is. GEEN punte sal toegeken word vir antwoorde wat verkeerd genommer is NIE.
4. Behalwe waar ander instruksies gegee word, moet antwoorde in volsinne wees.
5. Gebruik die puntetoekenning en aard van elke vraag om die lengte en diepte van 'n antwoord te bepaal.
6. Gebruik die tabel hieronder as 'n riglyn vir punte- en tydtoekenning wanneer jy elke vraag beantwoord.

AFDELING	VRAAG	PUNTE	TYD (minute)
A: Objektiewe tipe vrae VERPLIGTEND	1	40	30
B: VYF direkte/indirekte tipe vrae KEUSE: Beantwoord enige DRIE.	2	60	30
	3	60	30
	4	60	30
	5	60	30
	6	60	30
C: VIER opsteltipe vrae KEUSE: Beantwoord enige TWEE.	7	40	30
	8	40	30
	9	40	30
	10	40	30
TOTAAL		300	180

7. Begin die antwoord op ELKE vraag op 'n NUWE bladsy, bv. VRAAG 1 – nuwe bladsy, VRAAG 2 – nuwe bladsy.
8. Jy mag 'n nieprogrammeerbare sakrekenaar gebruik.
9. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A (VERPLIGTEND)**VRAAG 1**

1.1 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde op die volgende vrae gegee. Kies die antwoord en skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommers (1.1.1 tot 1.1.10) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 1.1.11 D.

1.1.1 Hierdie Wet verseker dat 'n groter groep voorheen benadeelde mense toegang tot eienaarskap en bestuursposisies in 'n besigheid sal hê:

- A Wet op Verbruikersbeskerming (WVB), 2008 (Wet 68 van 2008)
- B Wet op Breëbasis- Swart Ekonomiese Bemagtiging (BBSEB), 2003 (Wet 53 van 2003)
- C Wet op Vergoeding vir Beroepsbeserings en -siektes ('COIDA'), 1997 (Wet 61 van 1997)
- D Wet op Arbeidsverhoudinge (WAV), 1995 (Wet 66 van 1995)

1.1.2 Watter EEN van die volgende besighede kan onder die sekondêre sektor geklassifiseer word?

- A Dundee Goudmyn
- B Koop en Betaal Supermark
- C Villa Prokureurs
- D Qubeka Handsakvervaardigers

1.1.3 Die rol van SOOO's ('SETAs'):

- A Registreer leerderskapprogramme
- B Lei werknemers in die werkplek op
- C Verskaf werkseleenthede
- D Bevorder geskoolde werknemers

1.1.4 'n Voorbeeld van langtermynversekering:

- A Geld in transito
- B Voertuigversekering
- C Uitkeerpolis
- D Persoonlike aanspreeklikheid

1.1.5 Wanneer 'n multimedia-aanbieding voorberei word, moet 'n aanbieder ...

- A vir die terugvoeringsessie voorberei.
- B die hoeveelheid inligting op elke skyfie beperk.
- C 'n geskikte vergaderplek voorberei.
- D voor iemand oefen om 'n mening te kry.

- 1.1.6 Die waarde van Siphos se voorraad is R40 000 en hy het dit vir R30 000 verseker. Skade van R8 000 is deur 'n brand veroorsaak. Siphos sal ... as vergoeding ontvang.
- A R6 000
 - B R8 000
 - C R3 000
 - D R4 000
- 1.1.7 Benny bevorder ... deur mense van diverse agtergronde in sy supermark in diens te neem.
- A aanspreeklikheid
 - B diskriminasie
 - C sosiale regte
 - D inklusiwiteit
- 1.1.8 EEN van die stappe wat besighede in ag kan neem wanneer hulle konflik in die werkplek hanteer:
- A Implementeer dissiplinêre prosedures
 - B Verskaf ontspanningsfasiliteite
 - C Kies 'n geskikte oplossing
 - D Verskaf byvoordele
- 1.1.9 Die menslikehulpbronaktiwiteit wat verseker dat die vaardighede en bevoegdhede van pas aangestelde werknemers by die vereistes van die pos pas:
- A Keuring
 - B Plasing
 - C Werwing
 - D Opleiding
- 1.1.10 Sara Ontwerpers gebruik ... om moontlike kandidate onder bestaande werknemers te werf.
- A indiensnemingsagentskappe
 - B opvoedkundige instellings
 - C kennisgewingborde
 - D plaaslike koerante
- (10 x 2) (20)

- 1.2 Voltooi die volgende stellings deur die woorde in die lys hieronder te gebruik. Skryf slegs die woord langs die vraagnommers (1.2.1 tot 1.2.5) in die ANTWOORDEBOEK neer.

by; gehalteprestasie; beskrywing; vaardigheidsontwikkelingsheffing;
grafieke; vaardigheidsontwikkelingstrategie; tabelle; verpligte;
spesifikasie; gehaltebestuur

- 1.2.1 Collin gebruik ... om verkoopsyfers in kolomme vir sy aanbieding te vertoon.
- 1.2.2 Die werkloosheidsversekeringsfonds word ook as 'n ... voordeel beskou.
- 1.2.3 Lindsay Vervaardigers dra 1% van hulle betaalstaat aan SAID by as 'n ... om werknemers op te lei.
- 1.2.4 Marmer Konstruksies gebruik ... om gespesifiseerde standaarde in elk van hulle besigheidsfunksies te meet.
- 1.2.5 Pos-... vereis dat applikante toepaslike kwalifikasies en werkservaring het. (5 x 2) (10)

- 1.3 Kies 'n beskrywing uit KOLOM B wat by 'n term in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–J) langs die vraagnommers (1.3.1 tot 1.3.5) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 1.3.6 K.

KOLOM A	KOLOM B
1.3.1 Skuldbriewe	A poog om die lewenstandaard in gemeenskappe te verbeter
1.3.2 WVBBS ('COIDA')	B stel werknemers in staat om toegang tot gesondheidsorg te hê
1.3.3 Ekonomiese reg	C verteenwoordig 'n korttermynlening aan 'n besigheid
1.3.4 KMB-/KMI-projek	D verplig werknemers om 1% van hulle salaris by te dra vir beserings wat opgedoen word terwyl hulle aan diens is
1.3.5 Aggressiewe	E stel besighede in staat om lenings by beleggers te maak
	F 'n werknemer wat altyd ongelukkig is oor besluite wat deur ander in 'n vergadering geneem is
	G poog om maksimum winste te maak
	H sien toe dat werknemers dieselfde betaal word vir werk van dieselfde waarde
	I verplig besighede om maandeliks 'n bydrae tot die vergoedingsfonds te maak
	J 'n werkgewer wat twisgierig raak wanneer hy deur ander in 'n vergadering gekonfronteer word

(5 x 2) (10)

TOTAAL AFDELING A: 40

AFDELING B

Beantwoord ENIGE DRIE vrae in hierdie afdeling.

LET WEL: Dui die VRAAGNOMMER van elke vraag wat jy kies, duidelik aan. Die antwoord op ELKE vraag moet op 'n NUWE bladsy begin, bv. VRAAG 2 op 'n NUWE bladsy, VRAAG 3 op 'n NUWE bladsy.

VRAAG 2: BESIGHEIDOMGEWINGS

- 2.1 Noem enige VIER komponente van die PESTWO-analise. (4)
- 2.2 Beskryf in breë trekke die doel van die Wet op Arbeidsverhoudinge (WAV), 1995 (Wet 66 van 1995). (8)
- 2.3 Identifiseer die verbruikersreg wat deur Carlio Bpk. in ELK van die stellings hieronder geïmplementeer is:
- 2.3.1 Die verkoops persoon laat kliënte toe om rond te kyk vir die beste prys.
- 2.3.2 Bestuur gee nie persoonlike inligting van hulle werknemers aan kliënte nie.
- 2.3.3 Kliënte word dieselfde pryse vir dieselfde goedere/dienste in verskillende areas gevra.
- 2.3.4 Verbruikers kry 'n geskrewe waarborg vir duursame produkte. (8)
- 2.4 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

MOHAMMED FINANSIËLE DIENSTE (MFD)

Mohammed Finansiële Dienste het 'n geldmarkafdeling begin wat lenings aan hulle kliënte gee. Die bestuur van MFD voer altyd 'n finansiële bekostigbaarheidsassessering van elke kliënt uit wat vir 'n lening aansoek doen.

- 2.4.1 Identifiseer die Wet waaraan MFD voldoen. Motiveer jou antwoord deur uit die scenario hierbo aan te haal. (3)
- 2.4.2 Verduidelik ander maniere aan Mohammed waarop besighede aan die Wet wat in VRAAG 2.4.1 geïdentifiseer is, kan voldoen. (8)
- 2.5 Bespreek DRIE soorte intensiewe strategieë. (9)

2.6 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

SAM BAKKERY (SB)

Sam se Bakkery maak vars verjaarsdagkoeke. Sy werknemers lewer nie goeie kliëntediens nie. Hy het die meeste van sy kliënte aan Florah Bakkerye afgestaan. SB moes van sy gesteelde toerusting vervang as gevolg van die hoë misdaadkoers in hulle area.

Gebruik die tabel hieronder as 'n RIGLYN om VRAE 2.6.1 tot 2.6.3 te beantwoord.

UITDAGINGS 2.6.1	BESIGHEIDS- OMGEWING 2.6.2	MATE VAN BEHEER 2.6.3
(a)		
(b)		
(c)		

- 2.6.1 Haal DRIE uitdagings vir SB uit die scenario hierbo aan. (3)
- 2.6.2 Klassifiseer SB se uitdagings volgens die DRIE besigheidsomgewings. (6)
- 2.6.3 Noem die mate van beheer wat SB oor ELK van die besigheidsomgewings genoem in VRAAG 2.6.2 het. (3)
- 2.7 Gee besighede raad oor die volgende kragte van Porter se Vyf Kragte-model:
- 2.7.1 Bedingingsmag van verskaffers/Mag van verskaffers (4)
- 2.7.2 Bedreiging van substitusie/Substitute (4)
- [60]**

VRAAG 3: BESIGHEIDSGELEENTHEDE

- 3.1 Gee VYF voorbeelde van nieversekerbare risiko's. (5)
- 3.2 Beskryf in breë trekke die funksies van die Johannesburgse Sekuriteitebeurs/JSE. (8)
- 3.3 Onderskei tussen *versekering* en *assuransie*. (8)
- 3.4 Verduidelik hoe die volgende faktore tot die sukses en/of mislukking van 'n privaat maatskappy (Edms.) Bpk. kan bydra:
- 3.4.1 Bestuur (4)
- 3.4.2 Kapitaal (4)

3.5 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Nellie het R500 000 in die lotery-trekking gewen en het besluit om die geld in 'n vaste deposito by Ithuba Bank te belê. Die bank het haar 'n rentekoers van 12% saamgestelde jaarlikse rente oor 'n tydperk van drie jaar aangebied.

3.5.1 Definieer *saamgestelde rente*. (2)

3.5.2 Bereken die bedrag rente wat Nellie na drie jaar sal ontvang. Toon ALLE berekeninge. (5)

3.5.3 Noem 'n ander tipe rente wat deur Ithuba Bank aangebied kan word. (2)

3.6 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

REUSE REKENAARSAGTEWARE (RR)

RR spesialiseer in die ontwikkeling van nuwe rekenaarsagteware vir verskillende rekenaarprogramme. Cindy, die produksiebestuurder, bied belonings aan om werknemers te motiveer om hulle gestelde mikpunte te bereik. Tom, die bemerkingsbestuurder, gebruik sjarme om sy span aan te spoor om hard te werk.

3.6.1 Identifiseer die leierskapstyle wat Cindy en Tom gebruik. Motiveer jou antwoord deur uit die scenario hierbo aan te haal.

Gebruik die tabel hieronder as 'n RIGLYN om VRAAG 3.6.1 te beantwoord.

	LEIERSKAPSTYL	MOTIVERING
Cindy		
Tom		

3.6.2 Bespreek die impak van Tom se leierskapstyl op besighede, soos in VRAAG 3.6.1 geïdentifiseer. (8)

3.7 Evalueer die effektiwiteit van interaktiewe witborde/slimborde as 'n visuele hulpmiddel. (8)

[60]

VRAAG 4: BESIGHEIDSROLLE

- 4.1 Noem VYF menseregte in die werksplek. (5)
- 4.2 Identifiseer die oorsake van konflik wat op Siyaya Geïnk. in ELKE stelling hieronder van toepassing is:
- 4.2.1 Die Droomspan is nie bereid om saam met die Khula-span, wat altyd toekennings kry, te werk nie.
- 4.2.2 Werknemers handel nie hulle take suksesvol af nie aangesien daar nie altyd duidelike instruksies gegee word nie.
- 4.2.3 Werknemers stry altyd oor die gebruik van toerusting om hulle take te voltooi.
- 4.2.4 Sommige werknemers kan nie byhou met die groot aantal take wat aan hulle gegee word nie. (8)
- 4.3 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

NIMROD ALUMINIUM (NA)

Nimrod Aluminium ervaar 'n afname in verkope en 'n verlies aan winste. Bestuur het kundiges versoek om maniere voor te stel om hulle besigheidsprobleme op te los. Werknemers word ook aangemoedig om kreatiewe denkwaaardighede te gebruik om nuwe idees te ontwikkel om verkope te laat toeneem.

- 4.3.1 Noem die probleemoplossingstegniek wat deur Nimrod Aluminium gebruik word. Motiveer jou antwoord deur uit die scenario hierbo aan te haal. (3)
- 4.3.2 Bespreek die voordele van die probleemoplossingstegniek geïdentifiseer in VRAAG 4.3.1. (8)
- 4.3.3 Gee die bestuur van NA raad oor maniere waarop hulle 'n omgewing in die werksplek kan skep wat kreatiewe denke stimuleer. (6)
- 4.4 Onderskei tussen *besluitneming* en *probleemoplossing*. (4)
- 4.5 Verduidelik hoe besighede die volgende diversiteitskwessies in die werksplek kan hanteer:
- 4.5.1 Kultuur (4)
- 4.5.2 Ouderdom (4)

4.6 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

ZUMBA ELEKTRIES (ZE)

Zumba Elektries bedryf hulle besigheid in 'n gebied met 'n hoë werkloosheidskoers en armoede. Die bestuur van ZE het probeer om aandag aan hierdie uitdagings te gee deur korporatiewe maatskaplike investeringsprojekte (KMI) te gebruik om in die gemeenskap te investeer.

4.6.1 Noem TWEE sosio-ekonomiese kwessies in die scenario hierbo. (2)

4.6.2 Bespreek die impak van korporatiewe maatskaplike investering (KMI) op ZE as 'n besigheid. (8)

4.7 Stel maniere voor waarop besighede tot die welstand van hulle werknemers kan bydra. (8)
[60]

VRAAG 5: BESIGHEIDSBEDRYWIGHEDE

5.1 Noem TWEE salarisbepalingsmetodes wat werkgewers kan gebruik om die lone van hulle werknemers te bepaal. (2)

5.2 Beskryf in breë trekke DRIE rolle van die onderhoudvoerder wanneer vir 'n onderhoud voorberei word. (6)

5.3 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

SHAKEEL VEEPLAAS (SV)

Shakeel Veeplaas het 'n vakante pos in 'n koerant geadverteer. Baie applikante het hulle aansoeke ingedien. SV het voorlopige onderhoude gevoer om geskikte kandidate te kies en het 'n kortlys van vyf kandidate saamgestel. 'n Geskrewe aanbod is aan die beste kandidaat gemaak.

5.3.1 Identifiseer die tipe werwing wat deur SV gebruik is. Motiveer jou antwoord deur uit die scenario hierbo aan te haal. (3)

5.3.2 Haal die keuringsprosedure/stappe wat SV gevolg het uit die scenario hierbo aan. (3)

5.3.3 Gee die bestuur van SV raad oor enige ander keuringsprosedure/-stappe wat hulle in ag kan neem. (8)

5.4 Bespreek die voordele van induksie/oriëntering vir besighede. (8)

5.5 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

EKSKLUSIEWE KLEREWINKEL (EK)

Zinhle is die eienaar van Eksklusiewe Klerewinkel. Sy is versoek om idees te deel oor hoe sy hoë gehaltestandaarde vir haar produkte volhou. Sy het aangedui dat haar werknemers gereeld opleiding ontvang. Tyd en hulpbronne word ook effektief gebruik.

- 5.5.1 Haal TWEE voordele van 'n goeie gehaltebestuurstelsel uit die scenario hierbo aan. (2)
- 5.5.2 Verduidelik aan Zinhle ander voordele van 'n goeie gehaltebestuurstelsel. (8)
- 5.6 Beskryf hoe gehaltesprestasie in die volgende besigheidsfunksies tot die sukses van 'n besigheid kan bydra:
- 5.6.1 Administrasie (6)
- 5.6.2 Bemarking (6)
- 5.7 Stel maniere voor waarop totale gehaltebestuur (TGB) die koste van gehalte kan verlaag. (8)
- [60]**

VRAAG 6: DIVERSE ONDERWERPE

BESIGHEIDSOMGEWINGS

- 6.1 Identifiseer die bepalings van die Wet op Basiese Diensvoorwaardes (WBD), 1997 (Wet 75 van 1997) waaraan Kajav Supermark in ELK van die volgende stellings hieronder voldoen:
- 6.1.1 Daar word van werknemers vereis om voldoende kennis te gee voordat hulle hulle dienskontrakte kan beëindig.
- 6.1.2 Kajav Supermark dwing nie hulle werknemers om meer as drie uur per dag ekstra te werk nie.
- 6.1.3 Werknemers word aangeraai om 'n mediese sertifikaat te verskaf indien hulle vir meer as twee opeenvolgende dae van die werk afwesig is.
- 6.1.4 Kajav Supermark laat nie werknemers jonger as 18 toe om gevaarlike pligte uit te voer nie. (8)
- 6.2 Verduidelik die stappe wat besighede moet volg wanneer 'n strategie geëvalueer word. (6)

BESIGHEIDSGELEENTHEDE

6.3 Noem DRIE soorte leierskapsteorieë. (3)

6.4 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

JONES KOELDRANKE (Edms.) Bpk.

Jones Koeldranke (Edms.) Bpk. wil hulle huidige maatskappystatus na Jones Koeldranke Bpk. omskakel sodat hulle die publiek kan nooi om aandele in die besigheid te koop.

6.4.1 Identifiseer TWEE ondernemingsvorme wat op Jones Koeldranke van toepassing is. Motiveer jou antwoord deur uit die scenario hierbo aan te haal.

Gebruik die tabel hieronder as 'n RIGLYN om VRAAG 6.4.1 te beantwoord.

ONDERNEMINGSVORMS	MOTIVERING

6.4.2 Verduidelik die voordele van die ondernemingsvorm wat deur Jones Koeldranke Bpk., wat in VRAAG 6.4.1 geïdentifiseer is, verteenwoordig word. (6)

BESIGHEIDSROLLE

6.5 Beskryf in breë trekke TWEE verantwoordelikhede van werknemers om die werksomgewing te beskerm. (4)

6.6 Identifiseer die stadiums van spanontwikkeling wat op Shiburi Konstruksiespan in ELK van die stellings hieronder van toepassing is:

6.6.1 Spanlede vergelyk mekaar se idees en baklei vir 'n leierskap-
posisie.

6.6.2 Die span is bewus van hulle doelwitte en neem besluite sonder
toesig.

6.6.3 Spanlede versamel inligting oor die taak wat uitgevoer moet word. (6)

6.7 Gee besighede raad oor die korrekte prosedure om griewe in die werksplek te hanteer. (6)

BESIGHEIDSBEDRYWIGHEDE

6.8 Gee VYF redes vir die beëindiging van 'n indiensnemingskontrak. (5)

6.9 Verduidelik die verskil tussen *gehaltebeheer* en *gehalteversekering*. (4)

6.10 Gee die menslikehulpbronbestuurder raad oor die implikasies van die Wet op Vaardigheidsontwikkeling (WVO), 1998 (Wet 97 van 1998) op sy/haar departement. (6)

[60]

TOTAAL AFDELING B: 180

AFDELING C

Beantwoord ENIGE TWEE vrae in hierdie afdeling.

LET WEL: Dui die VRAAGNOMMER van elke vraag wat jy kies, duidelik aan. Die antwoord op ELKE vraag moet boaan 'n NUWE bladsy begin, bv. VRAAG 7 op 'n NUWE bladsy, VRAAG 8 op 'n NUWE bladsy.

VRAAG 7: BESIGHEIDSOMGEWINGS (WETGEWING)

Die Wet op Gelyke Indiensneming (WGI), 1998 (Wet 55 van 1998) is ingestel om gelykheid in die werksplek te bevorder. Besighede is verplig om die vereistes van die Wet na te kom of om strafmaatreëls vir nienakoming in die gesig te staar.

As 'n kenner van onlangse wetgewing, skryf 'n opstel oor die volgende WGI-aspekte:

- Beskryf in breë trekke die doel van die Wet op Gelyke Indiensneming.
- Bespreek die impak van hierdie Wet op besighede.
- Gee besighede raad oor die gevolge/strafmaatreëls wat hulle kan verwag wanneer die WGI nie nagekom word nie.
- Stel praktiese maniere voor waarop besighede hierdie Wet kan nakom.

[40]**VRAAG 8: BESIGHEIDSGELEENTHEDE (BELEGGING EN AANBIEDING)**

Mario, 'n finansiële konsultant, het 'n aanbieding oor gewone- en voorkeuraandele gedoen. Die aanbieding het ook na faktore gekyk wat oorweeg moet word wanneer beleggingsbesluite geneem word. Mario het negatiewe terugvoering oor sy aanbieding van die gehoor ontvang.

Skryf 'n opstel oor beleggings en aanbiedings waarby jy die volgende aspekte insluit:

- Onderskei tussen *gewone-* en *voorkeuraandele*.
- Bespreek die volgende faktore wat in ag geneem moet word wanneer 'n beleggingsbesluit geneem word:
 - Risiko
 - Belasting
 - Beleggingstydperk
- Verduidelik aan Mario die faktore wat hy gedurende 'n aanbieding in ag moet neem.
- Beveel maniere aan waarop Mario op sy volgende aanbieding kan verbeter.

[40]

VRAAG 9: BESIGHEIDROLLE (PROFESSIONALISME EN ETIEK)

Volgens die King-kode-beginsels word daar van besighede verwag om hulle bedrywighede op 'n professionele en etiese manier uit te voer. Baie besighede ontwikkel strategieë om onetiese besigheidspraktyke te hanteer om so mededingend en volhoubaar te bly.

Skryf 'n opstel oor professionalisme en etiek waarin jy aan die volgende aspekte aandag gee:

- Brei breedvoerig uit oor die betekenis van *etiek* in die werksplek.
- Verduidelik hoe die volgende onetiese/onprofessionele besigheidspraktyke 'n uitdaging aan besighede kan bied:
 - Seksuele teistering
 - Misbruik van werkstyd
 - Belastingontduiking/Belasting
- Beveel maniere aan waarop besighede ELKE onetiese/onprofessionele besigheidspraktyk hierbo genoem, kan hanteer.
- Gee besighede raad oor hoe hulle *aanspreeklikheid* en *deursigtigheid* as King-kode-beginsels vir goeie korporatiewe bestuur kan toepas.

[40]**VRAAG 10: BESIGHEIDSBEDRYWIGHEDE (MENSLIKE HULPBRONNE EN GEHALTESPRESTASIE)**

Nizam Tiling is bekend vir gehalteprodukte en -dienste. Hulle maak altyd seker dat hulle werwingsprosedure goed gestruktureer is. Hulle bied aantreklike byvoordele aan hulle werknemers en verbeter voortdurend hulle stelsels en prosesse. Die produksiebestuurder moedig werknemers aan om hoë gehalte produkte te vervaardig om kliënte tevrede te hou.

Hou die scenario hierbo in gedagte en skryf 'n opstel oor menslike hulpbronne en gehalteprestasie oor die volgende aspekte:

- Beskryf in breë trekke die werwingsprosedure.
- Verduidelik die impak van byvoordele op besighede.
- Bespreek die positiewe impak van deurlopende verbetering van prosesse en stelsels op groot besighede.
- Gee die produksiebestuurder raad oor die gehalteaanwysers van die produksiefunksie.

[40]

TOTAAL AFDELING C: 80
GROOTTOTAAL: 300